

**Työaika ja
palkka**

**Työelämässä
toimiminen**

Sisältö

1. Työaika
2. Palkka
3. Lähteet
4. Yhteystiedot

1. Työaika

Työsopimus ja työaika

- Työsopimuksessa lukee, mikä on työaikasi.
 - Sinun täytyy olla töissä tuntimäärä, joka lukee työsopimuksessa.
 - Työnantajan täytyy maksaa työajasta palkkaa.
- **Kokoaikainen** (esim. 40 tuntia viikossa)
 - **Osa-aikainen** (esim. 20 tai 30 tuntia viikossa)
 - **Nollatuntisopimus** (tarvittaessa töihin kutsuttava): töitä on vain silloin, kun työnantaja pyytää sinut töihin.

Mikä on työaika?

- Yleinen työaika on **40 tuntia viikossa eli 8 tuntia päivässä**.
- Työpäivään kuuluu taukoja.
 - **Lounastauko** on yleensä 30 minuuttia.
 - Lisäksi on kahvitaukoja.
 - Työehtosopimuksessa lukee, mihin taukoihin sinulla on oikeus.
- Matka kotoa työpaikalle ei ole työaika, eli siitä ei makseta palkkaa.

Ylityöstä saat lisää palkkaa

- Yleinen työaika on 40 tuntia viikossa tai 8 tuntia päivässä.
- Jos teet töitä sitä enemmän, se on **ylityötä**.
- Ylityöstä maksetaan lisäkorvaus.
 - Et voi itse päättää, että teet ylityötä. Siitä pitää sopia esihenkilön kanssa.
 - Sinulle ei voida määrätä ylityötä, jos et suostu siihen.
- Ylityö voidaan maksaa rahana, tai voit saada ylityöt myös lomana.

Vuorotyö, jaksotyö

- Jossain työssä työtä tehdään vain päivällä, esim. klo 8-16.
- **Vuorotyössä** työaika vaihtuu. Teet työtä joskus päivällä, joskus illalla (tai yöllä)
 - Kaksivuorotyö (aamu, ilta)
 - Kolmivuorotyö (aamu, ilta, yö).
- Jollain alalla voi olla **jaksotyö**.
 - Jaksotyössä työaika lasketaan 2 tai 3 viikon jaksossa.
 - Eri viikkojen työmäärä voi olla eri.

2. Palkka

Työsuhteessa sinä olet palkansaaja

- Työsuhteessa työnantaja määrää, mitä teet. Sinä saat siitä työstä palkkaa.
- Kuinka iso palkka on? Siihen vaikuttavat
 - kuinka monta tuntia viikossa tai kuukaudessa teet töitä
 - mikä on työaikasi (arkipäivä, ilta vai viikonloppu).
- Myös **työehtosopimus** sanoo, paljonko sinulle täytyy maksaa palkkaa.

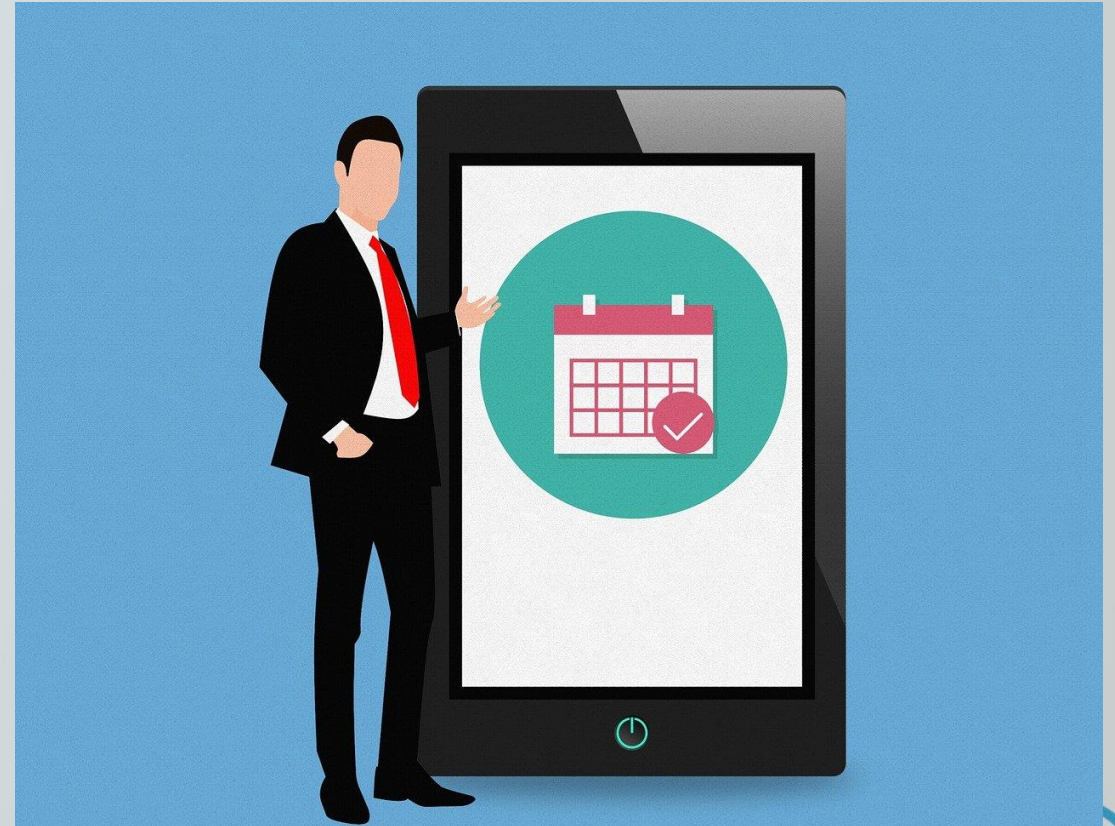
Mistä tiedän, paljonko saan palkkaa?

- Suomessa laki ei määrää minimipalkkaa.
- Sinä ja työnantaja sovitte palkan määrän työsopimuksessa.
 - Palkan pitää kuitenkin olla **kohtuullinen**. Tämä tarkoittaa, että saat palkkaa sen mukaan, kuinka vaativa = vaikea työ on.
 - Monella alalla on **työehtosopimus**. Se määrää, paljonko palkkaa maksetaan.
 - Työsopimuksen palkka ei voi olla pienempi kuin se palkka, jonka työehtosopimus määrää.

Tuntipalkka vai kuukausipalkka?

- **Kuukausipalkka**
 - Saat palkkaa kerran kuukaudessa.
 - Palkan määrä on aina sama.
- **Tuntipalkka**
 - Saat palkkaa kahden viikon välein.
 - Tuntipalkka maksetaan sen mukaan, kuinka monta tuntia olet tehnyt töitä.

Saanko palkkaa, kun olen sairaana?

- Ilmoita heti esihenkilölle eli pomolle, kun olet sairas.
- Toimita **sairastodistus**, jos pomo pyytää.
- Myös sairaspäiviltä maksetaan palkkaa.
 - Katso oma työehtosopimus.
- Saat Kelalta **sairauspäivärahaa**, jos sairaus jatkuu yli 10 päivää.
- Voit jäädä hoitamaan alle 10-vuotiasta lasta kotiin, **jos lapsi sairastuu**.
 - Tämä vapaa on myös joskus palkallista.
 - Katso oman alan työehtosopimus.

Palkan määrä näkyy palkkalaskelmassa

- Saat palkasta aina **palkkalaskelman**.
- Puhekielessä puhutaan usein nimillä
 - palkkakuitti
 - palkkatodistus
 - palkkanauha
 - tilinauha
 - jne.
- Tarkista laskelmasta, että palkka on oikein (esimerkiksi työtuntien määrä).
- Näet myös, mitä kaikkea palkasta on vähennetty.
- Työnantaja maksaa ensin **verot ja muut maksut** pois palkastasi. Loppu maksetaan sinulle rahana. Et saa tilille koko sitä summaa, joka lukee työsopimuksessa.

Palkasta maksat aina veroa.

- Miksi veroa kerätään?
- Veroilla maksetaan palveluja, jotka ovat Suomessa ilmaisia tai edullisia.
Esimerkiksi
 - terveydenhoito
 - koulutus
 - päivähoito
 - opiskelu.
- Veron maksua varten sinun pitää antaa työnantajalle **verokortti**.
- Työnantaja ottaa verot palkastasi.

Palkkalaskelma ja palkan vähennykset

- **Bruttopalkka** on palkka ennen vähennyksiä, eli se summa, joka näkyy työsopimuksessa.
- **Nettopalkka** on se summa, joka maksetaan sinulle tilille.
- Palkkalaskelmasta näet, mitä työnantaja on vähentänyt palkasta.
- Palkasta maksetaan aina veroa.
 - Mitä suurempi palkka, sitä suurempi on veroprosentti.

Mitä palkkalaskelmasta löytyy? (1)

- Työnantajan tiedot
- Sinun tiedot
- **Palkkakausi:** miltä ajalta palkka maksetaan?
- **Palkanmaksupäivä:** minä päivänä palkka maksetaan?
- **Bruttopalkka**
- **Lisät, esimerkiksi**
 - ylityöt
 - ilta, yö, lauantai, sunnuntai (saat suuremman palkan näiltä ajoilta).

Mitä palkkalaskelmasta löytyy? (2)

Palkasta tehtävät vähennykset

- **ennakonpidätys** eli vero
- **työeläkevakuutusmaksu**
(työ + eläke + vakuutus + maksu)
- **työttömyysvakuutusmaksu**
(työttömyys + vakuutus + maksu)
- joskus myös ammattiliiton jäsenmaksu

• Selitykset:

- **Työeläkevakuutusmaksu**
= Sinulle kertyy eläkettä, kun teet työtä.
- Saat eläkettä, kun olet vanha etkä enää tee työtä.
- Mitä enemmän saat nuorena palkkaa, sitä suurempi on eläke.

- **Työttömyysvakuutusmaksu**
= Saat korvausta eli rahaa, jos sinulta loppuvat työt eli jäät työttömäksi.
- Suomen valtio kerää nämä maksut kaikkien palkasta. Valtio maksaa työttömyyskorvaukset ja eläkkeet.

3. Lähteet

Lähteet

Jääskeläinen Hanna & Krabbe Johanna 2020. Suomalaisessa työelämässä toimiminen, paikallinen tutkinnonosa 15 osp. Luettavissa: <https://aoe.fi/#/materiaali/478>. Luettu: 5.11.2024.

Suomen ammattiliittojen keskusjärjestö. Työelämän pelisäännöt. Luettavissa: <https://tyoalamanpelisaannot.fi/fi/> . Luettu: 5.11.2024.

Työsuojeluhallinto, verkkopalvelu. Luettavissa: <https://tyosuojelu.fi/tyosuhde>. Luettu: 5.11.2024.

Vernerinet. Luettavissa: <https://verneri.net/selko/tyo>. Luettu: 5.11.2024.

Verohallinto. Suomen verotus selkokielellä. Luettavissa: https://www.vero.fi/globalassets/tietoa-verohallinnosta/esitys--ja-opetusmateriaalit/suomen-verotus-selke%C3%A4sti--esitysmateriaali_2024-1.pdf . Luettu: 5.11.2024.

4. Yhteystiedot

Tekijä

Saara Kallio

VIERKO

Vieraskielisen opetuksen kehittäminen

Kotimaisten kielten opetuksen
tarjonnan ja laadun kehittäminen
ammattillisessa koulutuksessa

2024

Lisätietoa:

<https://www.keuda.fi/keuda/hankkeet/vierko/>

